

fred og frihet

Juni 2008

NR: 2/68 Årgang

Internasjonal Kvinneliga
for fred og frihet (IKFF)
Grunnlagt i Haag 1915
www.ikff.no

Norsk seksjon av
Women's International League
for Peace and Freedom (WILPF)

Innhold :
IKFFs landsmøte
Militarisme og nedrustning

IKFFs 92. landmøte Stavanger 28 –29 april 2009

**WILPFs
nettverksorganisasjoner
SR 1325**

www.peacewomen.org

Nedrustning

www.reachingcriticalwill.org

Tidsskrift for Internasjonal kvinneliga for fred og frihet

fred og frihet

Redaktør: Lillian Angelo

Redaksjonskomitè: Tippa Hareide, Sidsel Andersen, Grethe Nielsen, Ursula Gelis, Ingegerd L'Orange

Trykk: Tøyen Trykk as

Leder

Av Grethe Nielsen

Hyllest til fredsrytterne.

Tore Nærland arrangerer vennskapsritt på sykkel. Organisasjonen Bike for Peace har som formål å skape vennskap og kontakter over hele verden. Planen for turene er å møte mennesker fra andre kulturer og få innsikt i den lokale befolkningens vilkår rundt om i hele verden.

Nå har Tore bare 19 år igjen å sykle. Det står i boka om ham fra 2002. Da hadde han syklet for fred i 25 år. Det er nå 6 år siden. Altså 19 år til.

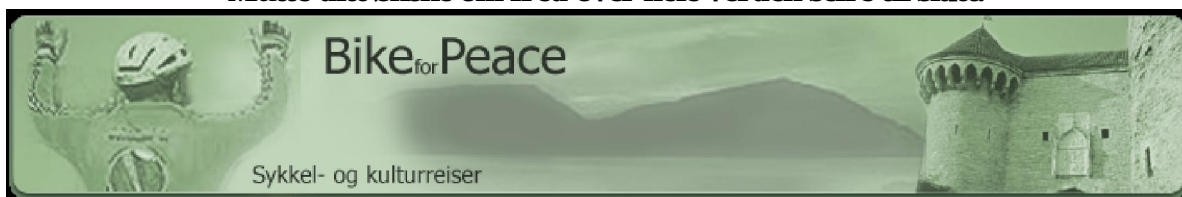
Den store, lille Tore har arrangert sykkelture med det ambisiøse ønske om fred rundt omkring i hele verden. 1977, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 2000, 2001 og 2002. I 1985 hadde han et hvileår. I 1989, 90, 91 og 92 rev han ned Berlinmuren.

Han har gitt uttallige mennesker rundt omkring i hele verden mulighet til å bli kjent med de vanlige, alminnelige menneskene som bebor denne vakre kloden vår, som vi nå er i ferd med å ødelegge. Alle de alminnelige og vennlige menneskene som lider under andres grådighet og ønske om fortjeneste på andres bekostning eller sliter under dårlig styresett med korrupsjon som gjennomsyrer hele samfunnet. Alle, som blir med han på sykkelturene hans, får være med på å dele mat og bo og å handle med alle de som ønsker fred for seg og sine og alle andre her i verden. Takk være Tore sitter syklistene igjen med minner for livet og en følelse at de har vært med på noe stort.

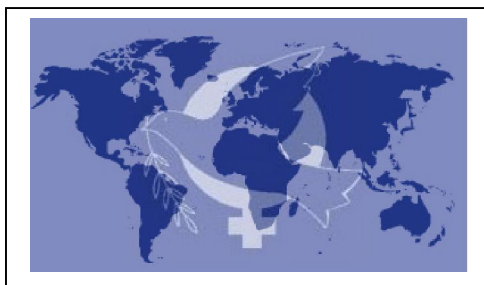
For det er stort at den nesten blinde Tore har beholdt et så brennende ønske om å spre glede og håp om at det også finnes andre ønsker her i verden, enn det å ta til seg mest mulig av jordens goder, i stedet for å dele håp, tid og penger med de som trenger det aller mest.

I år sykles det for fred fra Trondheim til Roma i mai måned. Lykke til på ferden, Tore. Takk for ditt engasjement for klodens og menneskenes miljø, nedrustning, motstand mot atomvåpen, kamp for menneskerettighetene og ikke minst for din synliggjøring av alle de menneskene som enten er skadet av fødsel og sykdom eller av krigshandlinger og andre onde handlinger. Og av hva de har av verdighet og mulighet hvis de bare blir verdsatt slik de er.

Måtte ditt ønske om fred over hele verden seire til slutt.

Det vises til <http://www.bikeforpeace.no/>

Verden rundt

Internasjonale begivenheter

Demonstrasjon mot de siste atomvåpnene i Tyskland
23.08.- 01.09. 2008 på Büchel (mellom Cochem/Mosel og Nürburgring).
www.atomwaffenfrei.de

OBS! Internships i WILPF, Geneva. Søknadsfrist: 30. juni 2008
www.wilpf.int.ch

CEDAW: 41th Session of the UN committee on the Elimination of
Discrimination against Women.
30. juni – 18 juli 2008, New York City, office of the High Commissioner for
Human Rights (OHCHR).
www2.ohchr.org/English/bodies/CEDAW

Mundos de Mujeres /Women's Worlds 2008. 10th International
Interdisciplinary Congress on Women Themes.
03-09. juli 2008 i Madrid, Spania
www.mmww08.org
European Social Forum (ESF). 17-21. september 2008 i Malmø/Sverige
www.www.esf2008.org

Innholdsfortegnelse	
Leder.....	2
Guri Tambs-Lyche er død.....	4
Kurdistan	5
Landsmøtet 2008.....	8
Årsmeldingen.....	8
Arbeidsprogram for 2008-09.	9
Uttalelser fra IKFFs landsmøte i Stavanger 19 – 20. april 2008	10
IKFFs landsstyre 2008-2009.....	12
Seier i kampen mot klasevåpen.....	13
Berit Ås 80 år.....	18
Nytt fra avdelingene	20
Ingrid Eide blir 75 år 12. juli 2008.....	21
To viktige rapporter.....	22
Tibet under ild, - verdens dårlige samvittighet?.....	24
Utdeling av Jane Addams barnebok priser for 2008	25
Bokanmeldelser.....	26

WILPF
verden rundt

Europa

Albania
Belarus
Danmark
Frankrike
Finland
Irland
Italia
Nederland
Norge
Tyskland
Russland
Sveits
Sverige

Asia

Australia
Aoteraroa/
New Zealand
Fransk-
Polynesia
Japan
Pillippinene
India
Nepal
Sri Lanka

Midt-Østen

Israel
Palestina
Libanon

Amerika

Argentina
Chile
Bolivia
Colombia
USA
Canada
Costa Rica
El Salvador

Afrika

Burundi
Sierra Leone

Guri Tambs-Lyche er død

Av Ellen Elster

Guri døde stille hjemme hos seg selv 14. Mars 2008. Bare to uker før deltok hun i åpningen av nettutstillingen *Uhørte stemmer*, en presentasjon av ni kvinner som særlig gjorde en stor innsats under andre verdenskrig og den kalde krigen (http://portretter.no/_uhortestemmer/). Guri var en av dem.

Guri var født 20. september 1917 i Trondheim og siste høst fylte hun 90 år. Foreldrene hennes var samfunnsengasjerte, et engasjement som Guri videreførte. Som student i mellomkrigstida var hun med i AUF hvor blant annet kampen mot fascismen, aktualisert gjennom borgerkrigen i Spania og den gryende nazismen i Tyskland, sto sentralt. Under krigen ble hun småbarnsmor. Det hindret henne ikke i å delta i motstandsarbeidet. Illegale aviser ble gjemt i barnevogna som hun trillet rundt og fikk fordelt.

Etter krigen ble hun og mannen med i kommunistpartiet, som hadde gjort en stor innsats under krigen og ved krigens slutt hadde stor oppslutning blant folk og innflytelse i samfunnet. Men få år etter førte ensrettingen innad i partiet til at mange sentrale personer ble ekskludert. Dette skjedde også Guri. Ikke desto mindre opplevde hun den kalde krigen som snek seg inn i samfunnet. ”Hensikten var å knuse det radikale opprøret som skjedde etter krigen, og det gikk utrolig fort”, forteller hun til Unni Rustad, som intervjuet de ni kvinnene i *Uhørte stemmer*. Hun var med å starte den norske avdelingen av *Kvinnenes Demokratisk Verdensforbund, Norsk Kvinneforbund*, i 1948, og var redaktør for organisasjonens blad, *Kvinner hjemme og ute* og seinere *Kvinner i tiden*, i nesten 20 år. Formålet var å forene kvinner fra øst og vest i en fredsorganisasjon og å arbeide for fred og et sosialistisk samfunn. Hun var med i de omkring 50 årene organisasjonen var i aktivitet. Guri gjorde en stor innsats i det

radikale kvinnesaksarbeidet etter krigen og fram til sin død.

Nedleggelse av *Kvinneforbundet* opplevde Guri med stor sorg. Det var som et livsverk ble lagt i grus, har hun uttalt seinere. For oss i *IKFF* ble Guris tiltakslyst tatt i mot med åpne armer. Hun ble vår aktive bidragsyter *i fred og frihet* og tok ansvaret for lay-outen av bladet i 6 år. De siste to årene bodde hun i Lund i Sverige og fikk ganske lang reisevei til redaksjonsmøtene.

Jeg ble først kjent med Guri da hun kom med i redaksjonsarbeidet. Som redaktør ble det et naturlig tett samarbeid. Etter flyttingen til Lund, lå hun ofte over hos meg og det ble mange gode samtaler. Med Guris bortgang har vi mistet et aktivt samfunnsengasjert menneske. Hun var aktiv til det siste. Derfor oppleves tapet som særlig stort. Vi kan minnes hennes stemme blant de *uhørte*, men også gjennom mange år i *Kvinner hjemme og ute*, *Kvinner i Tiden* og ikke minst i *fred og frihet*.

Kurdistan

Av Torill Eide

Jeg stod i kø på flyplassen i Erbil, hovedstaden i Kurdistan, Nord-Irak. Jeg ventet på å komme gjennom passkontrollen. Ved siden av meg stod en kurdisk-svensk mann, rund og god. Vi pratet sammen – og da vi var kommet vel gjennom, sier han til avskjed: "Når du kommer hjem til Norge – begynner du med en gang å lengte tilbake. Slik er det med Kurdistan."

Utenfor stod folk og ventet på slektningene sine. En ung kurdisk mann omfavnet moren sin som hikstet av undertrykt savn etter sønnen. Bak stod et lite barnebarn og en svensk kone. Jeg hadde kommet med et fly fra Stockholm – og så med ett en flyktnings dilemma, dradd mellom en omfangsrik svartkledd mor og en spedlemmet svensk kvinne med langt lyst hår.

Kurderne har en drøm: Å danne en kurdisk stat med 40 millioner kurdere som nå er bosatt i 4 land; Tyrkia, Syria, Iran og Irak. For øyeblikket virker det som en fjern og håpløs drøm. Likevel – hver gang det nevnes – lyser øynene opp, i gamle så vel som i unge ansikter. Kurderne har vært undertrykt lenge i alle disse 4 landene. I Iran, Syria og Tyrkia pågår dette fremdeles. Kurdernes situasjon minner om samenes historie; undertrykking av språk, kultur, politiske rettigheter og verdighet.

Mitt besøk gjaldt kurdernes situasjon etter Saddam Husseins fall og framtidig behov for emigrasjon. 6.mars. 1988 ble Irak-kurdernes katastrofedag. Kl.14.15 kommer fly innover Halabja – en by nær Iran – de slapp gift over befolkningen. 5000 døde barn, gamle, kvinner og menn, lå tilbake i gatene da flyene returnerte. Saddam kunne konstatere at oppdraget var fullført. Ettervirkningene på menneskene ser vi fremdeles – invaliditet, blindhet, astma, hudlidelser, forbrenninger.

Kurderne hadde flyktet fra Saddam Husseins regime før – og nå ble det ikke mindre behov for å komme seg vekk. Alle

land mottok flyktingene, ikke minst Sverige med sin humanistiske og generøse holdning til flyktinger – (uten å generere et stort Frp) . Det er tankevekkende.

Bilder funnet av Kurdistan, kilde www.kurdistan.no

Jeg besøkte ett av Saddams fengsler. Dette lå i Suleimanya som er en større, rasktvoksende by, mer moderne. Det er uforståelig at mennesker kan overleve slike forhold – Hitlers konsentrasjonsleire, Saddams fengsler. Fra torturrommet var det installert høyttalere som gikk ut til hver fengselscelle, slik forsikret de seg om at de andre fangene kunne høre skrikene fra de torturerte.

Kriger har mange fellestrekk. Som i Norge under vår krig var det landsmenn som selv ble fangevoktere og undertrykkere og arbeidet for fienden, som torturerte sine egne. Slik har det alltid vært. Men geriljaen, Pershmergas'ene, kriget i fjellene. Sterke, modige, utsultede, tøffe menn i alle aldre, ga Saddam stor motstand. Om dagen - i fjellene, om natten -

nede i landsbyene - for å kjempe Saddams soldater ut av deres land, Nord-Irak.

Det var ikke mange som var glade da USA invaderte Irak. Men kurderne jublet. Fengslene ble åpnet, drapene opphørte, friheten steg inn over landet. Og det beste av alt, deres helt fra fjellene, dro rett ned til Bagdad og ble president. Men for dette skal amerikanerne ha godt betalt. Det altoverskyggende spørsmål en utlending på besøk stiller seg: Hvor i all verden blir det av oljepengene? Strøm har innbyggerne bare 4-5 timer i døgnet - dette i et land der sommeren har opp til 50 grader - og vinteren gir kulde og snø. Dårlig med rent vann, lange køer på bensinstasjonene. Bensinprisen har steget fra 1 til 7 kr pr. liter på få år. Dette er i et land som er storprodusent av olje. Saddam forsøkte å arabisere Kurdistan, det klarte han ikke. Nå, derimot, har tusener på tusener flyktet nordover til Kurdistan på grunn av amerikanernes krig i sør. Da går det som det alltid gjør, knapphet gjør at prisene stiger. En bolig har steget fra 100 dollar i måneden til 700 dollar på ett og et halvt år. Rikere arabere kan betale, men ikke vanlige kurdere boende i sitt eget land. En svært vanlig konklusjon blant folk er: "Vi hadde det bedre under Saddam." Jeg trodde det ikke - første gangen denne bemerkningen falt. Men etter hundrevis av slike uttalelser kan en jo lure; hvorfor blir ikke hverdagen bedre for folk? Det er noe merkelig som skjer både i Afghanistan og Irak, etter henholdsvis 6 og 5 år med krig og amerikansk deltakelse: Med forbruk av så astronomiske summer i begge land - er det mulig å få til så dårlige resultater? Jeg kom til å tenke på hva afghanere har fortalt meg: I Afghanistan er det tusenvis av - arbeidsledige - ingeniører. Samtidig rekrutteres ungdom fra 6.klasse, de får noen ukers våpenopplæring, og sendes ut i felten. Hvordan bygger man et land? I Kurdistan møtte jeg unge menn med universitetsutdannelse, uten jobb, som sa farvel til sin unge familie for å dra til Bagdad. De så seg nødt til å dra " til

helvetet" for å arbeide for amerikanerne. Hvorfor? Jo, for der får de både jobb og ikke minst høy lønn. Det er det militære som gir lønn og penger. Men de vet at de risikerer å bli drept både av sine egne, som forrædere, eller i krigen for øvrig. Men det er bare det at plikten til å forsørge kone og barn er sterkere - - -. Jeg satt tilbake - helt tom innvendig - etter å ha møtt mennene og deres skjebner.

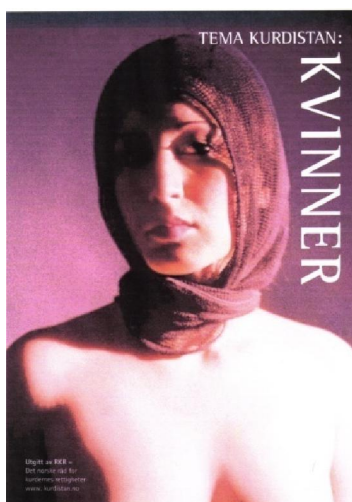
Det snakkes lite i Norge om ringvirkningene av amerikanernes krigføring i Irak. Hundretusener av sivile irakere er døde, et herjet og ødelagt land. Flere enn 4 millioner irakere har flyktet til andre land! Irak har på denne måten mistet hundretusener av leger og andre høyt utdannede personer som landet hadde trengt akkurat nå. På den andre siden sitter vitenskapsfolk, kunstnere og andre som ikke har reist, og forteller at boikott og krig har ført til at de er helt isolerte fra utlandet - deres utvikling har stagnert i en tid da utviklingen i de fleste land går fort framover. En kan undres. Hvordan blir framtiden for dette landet etter alt det fryktelige som har skjedd? Skyver tankene fra meg - om fortiden til dette høyt utviklete kulturlandet - hvordan skal de kunne ta igjen alt - når dette marerittet engang er over?

Tilbake til Kurdistan, Nord-Irak. Vi ser to motstridende utviklinger: På den ene siden bygges det utrolig mye, en ser byggeplasser overalt. Det investeres fra utlandet, spesielt fra arabiske land, hjulene går fort rundt. Amerikanerne er sterkt involvert, de vil, som sagt, ha noe igjen for strevet. Det er mange ny-rike. Mange sier landet blir det nye Dubai. Den andre siden: Tusenvis av unge gutter som bare venter på en anledning til å ta seg ut av landet: De sier at de har ingen utdannelse, og de ser intet håp for framtiden i Kurdistan. Nå vil de ut og forsørge familien hjemme. De tar seg ulovlig ut, liggende under biler, eller gjemt i trailere - til det forjettede Europa. Jeg

nådde aldri fram med advarsler om et farlig og dårlig liv, de hørte ikke etter. I stedet tapper de familie og venner for penger og ressurser – for å komme seg av gårde. - Men Kurdistan trenger dere – nå skal landet bygges, prøvde jeg å innvende? Men de så ingen andre håp enn Tyskland, Sverige, Norge, Nederland . . .

En regional regjering i Erbil bygger også landet. De har store vyer og gjør store anstrengelser – ofte med både gode hensikter og resultater. Men et godt skattesystem er fraværende, noe som er helt avgjørende for landet. Konflikter med Bagdad kommer, som da DNO etablerte seg i nord, Duhok, for å lete etter olje, eller generelt - når penger skal fordeles. Det er samtidig veldig interessant å se hvor utrolig engasjerte de er for å lære seg om menneskerettigheter, både myndigheter og enkeltpersoner! Her er det et fint ”marked” for flere enn Norsk Folkehjelp. Men Saddam har påvirket hele befolkningen, hele landet: - Vi har litt Saddam i magen fremdeles, sier folk, og det tar tid å bli kvitt ham. I tillegg fungerer

klansystemet som før. Er du ikke privilegert, har du problemer. Men Kurdistan er i utvikling – den gamle og den nye kulturen brytes. Samtidig som vi ser hijabklede kvinner, underordnet mannen, promenerer unge kvinner, trygge, i moderne klær, til jobb - og med moderne menn - . Mens 151 unge kvinner brant seg til døde fordi de ikke orket å bli tvangsgiftet med gamle menn, arbeider kvinner i krisesentra og organisasjoner med menneskerettigheter og frigjøring av kvinner! De støttes fra utlandet, spesielt av svenskene som er sterkt inne i Kurdistan. Fra Norge er Norsk Folkehjelp svært dyktige på flere felt. Fra å drive humanitært arbeide med flest mulig norske tilsatte, er det nå bare sjefen som er norsk, alle de andre er kurdere eller arabere. Og arbeidet er konsentrert om demokrati-bygging og menneskerettigheter. Det virker som en riktig utvikling. Kurdiske flyktninger i Norge sier at deres myndigheter må lære seg norsk system – det sosialdemokratiske systemet med skatt og styring og fordeling og velferd. Det er ikke vanskelig å være enige med dem.

Magasinet "Tema Kurdistan: Kvinner" tar opp menneskerettighetsproblemer som angår kurdiske kvinner. Magasinet koster NOK 50 og kan bestilles ved å sende en mail til admin@kurdistan.no. eller kan lastes ned fra nettsiden <http://www.kurdistan.no/Magasin/16/Pdf>

Landsmøtet 2008

Avdelingene i Rogaland hadde invitert til landsmøte 19-20. april 2008. Ca 25 deltok i møtene lørdag og søndag, i tillegg til noen interesserte som kom til den åpne delen av møtet lørdag.

Lørdag 19. april

Leder i Stavanger IKFF Kari Foldøy ønsket velkommen, Berit Oldeide fra Sandnes IKFF leste Inger Hagerups sterke dikt "Til kvinner er vi født". Landsleder Dagmar Sørbøe åpnet landsmøtet med en oversikt over de problemene verden står midt oppe i, og om IKFFs oppgaver i den sammenheng.

Årsmeldingen

I 2007-08 har IKFF engasjert seg spesielt på disse feltene:
Gjennomføring av FN-resolusjon 1325, Kvinner, fred og sikkerhet.
Aktiv deltaking i debatten om kvinner og militær verneplikt
Markering mot opprusting av verdensrommet og planene om et rakettskjold
Kampanje for totalforbud mot uranvåpen
Støtte til arbeidet for forbud mot klasevåpen
Debattmøter om menneskerettigheter, i samarbeid med andre organisasjoner (i Hamar)
Arrangementer med fokus på fredskultur i samarbeid med andre organisasjoner (i Rogaland)
Utstilling (i Bergen) om "Gandhi i dag".
Aktiv deltaking i "Fredskattalliansen" for retten til å nekte skatt til militære formål
Markering av 60-årsjubileet for IKFF-avdelingene i Rogaland
Markering av 70-årsjubileet for vårt medlemsblad *fred og frihet*
Finansiering og gjennomføring av en internasjonal WILPF-delegasjon til Colombia
Ansvar for samarbeidsprosjekter i Colombia, Hviterussland og Libanon, finansiert av FOKUS

Publikasjoner

Fred og frihet kom ut med 4 nummer i fjor. Et særlig løft var 70-årsjubileumsnummeret med mange artikler om foregangskvinner i organisasjonen, og historikk. Restopplaget bør brukes til informasjon.

Boka *Uranvåpen* av Eva Fidjestøl kom ut i nytt opplag og ble også oversatt til engelsk. Bokprosjekter om vannspørsmål og atomkraft har pågått i hele perioden, og bøkene kommer ut i løpet av 2008. IKFFs

hjemmeside www.ikff.no har fått et "løft" og har nå løpende informasjon om virksomheten.

Organisasjonen

Medlemstallet har ligget stabilt på ca 400. Regnskapet for 2007 viser et driftsunderskudd på ca 40.000 kr, omtrent som tidligere år. Dette dekkes av oppspart kapital. IKFF får ingen driftstilskudd fra offentlige kilder, men fikk i 2007 prosjektstøtte til *fred og frihet* og til Gandhi-utstillingen fra Utenriksdepartementet.

Tema for den åpne delen av landsmøtet var: *Bør Norge opprette et fredsdepartement?*

Grethe Nielsen og Johanne Skog Gripsrud, innledet til en engasjert debatt, der også eksterne tilhørere deltok. Denne debatten skal videreføres i en ny arbeidsgruppe om et eventuelt fredsdepartement.

Lørdag kveld var landsmøtedeltakerne invitert til felles middag i restaurant Charlottenlund, en tidligere sommervilla fra 1800-tallet for en av Stavangers patrisierfamilier. Under middagen kåserte Jorunn Berg om bygningens historie spesielt, og om Stavanger bys historie generelt. Søndag 20. April hadde

landsmøtet en diskusjon om Regjeringens forslag til langtidsutviklingen av Norges

Grethe Nielsen innleder til debatt

forsvar i årene framover. Denne debatten blir videreført i en ny arbeidsgruppe om nedrustning og sikkerhetspolitikk.

Landsmøtet ble avsluttet av Kari Foldøy som ønsket alle tilreisende vel hjem.

Arbeidsprogram for 2008-09.

Landsmøtet ønsket å organisere arbeidet med særlig vekt på å engasjere medlemmene og å rekruttere nye medlemmer. Arbeidet på prioriterte områder skal organiseres i arbeids- eller studiegrupper der medlemmene selv deltar aktivt og utformer virksomheten. Det er ingen betingelse at arbeidet foregår i Oslo/omland.

Landsstyret vedtok på sitt møte i mai å opprette disse gruppene:

- Konkretisering av Resolusjon 1325 – koordinator Marit Sørvald
- Hva slags forsvar vil vi ha? - koordinator Lillian Angelo
- Opprettelse av et fredsdepartement – koordinator Mari Holmboe Ruge

Gruppene er åpne for både IKFF-medlemmer og interesserte, og skal selv legge opp arbeidet. Det er en fordel om arbeidet kan tilpasses vilkårene for økonomisk støtte fra voksenopplæringsmidler. Arbeidet skal foregå i løpet av 2008-09, før neste landsmøte våren 2009.

Interesserte bes melde seg til IKFFs kontor. Koordinator kaller inn til første møte før eller etter sommeren.

Videreføring av arbeidsgrupper på disse feltene:

- Arbeid mot uranvåpen (koordinator Bergen IKFF)
- Arbeid mot opprustning av verdensrommet, "stjernekrig" (koordinator Ingegerd L'Orange)
- FOKUS-prosjektene (koordinator Marthe Helgesen)

Disse gruppene er i gang og jobber litt ulikt. Ta kontakt med koordinator via IKFF-kontoret hvis du vil delta i arbeidet. Bokprosjektene er kommet langt og tar ikke inn nye medlemmer nå. Etter at bøkene er kommet ut, bør de brukes til studiearbeid.

Valgene for 2008-09 var enstemmige. Se side 11.

Uttalelser fra IKFFs landsmøte i Stavanger 19 – 20. april 2008

Fredsdepartement

IKFF landsmøte 2008 mener at tiden nå er inne til at Norge oppretter et selvstendig fredsdepartement. IKFF fremmet et slikt forslag allerede i 1981. I henhold til Soria Moria erklæringen om at Norge bør fremstå som en fredsnasjon, vil et slikt departement være et tydelig politisk signal i forhold til omverdenen. En egen statsråd for fredsspørsmål med et profesjonelt embetsverk kan bli en viktig aktør og en kritisk stemme i utformingen i vår utenriks- og sikkerhetspolitikk.

IKFF vil selv sette i gang et studie- og utredningsarbeid om hvilke oppgaver et slikt departement bør få, som vårt bidrag til den debatten vi forutser kommer om denne saken. Et utvidet sikkerhetsperspektiv og oppfølging av SR 1325 om kvinner, fred og sikkerhet

I forbindelse med utarbeidelsen av vårt fremtidige forsvar og sikkerhetsstrategi (Stortingsmelding 48 (2008-09)) vil IKFF henstille til Regjeringen om å prioritere de sikkerhetspolitiske perspektivene som bidrar til å skape bærekraftig utvikling og virker fredsfremmende. I den forbindelse vil vi fremheve det *menneskelige sikkerhetsperspektivet*, der enkeltmennesker skal stå i sentrum for sikkerhetspolitikken. I dette perspektivet bør også kvinners situasjon bli analysert og tiltak bli prioritert. I dette perspektivet kan vi også bli i bedre stand til å oppfylle våre internasjonale forpliktelser i forhold til oppfølging av FN's sikkerhetsråds-resolusjon 1325. Vi er tilfredse med at regjeringen gjennom Stortingsmelding 48 har brukt et utvidet sikkerhetsperspektiv for både statlig, samfunnsmessig og menneskelig sikkerhet, og samtidig lagt økt vekt på ikke-militære virkemidler.

Nedrustning

IKFF er bekymret for den økende globale opprustningen. Siden 11. september 2001

har det militære forbruket globalt skutt i været, med en årlig vekst på 3,5 %. Verdens årlige militære forbruk globalt var i 2006 økt til 1200 mrd USD og representerer med dette et enormt ressursforbruk og sløsing. Opprustning, militær forskning og utvikling legger beslag på betydelige midler som kunne vært brukt på bekjempelse av fattigdom, sykdommer som HIV/AIDS, på internasjonal kriminalitet og menneskehandel, samt den økende miljøtrusselen.

Det negative forholdet mellom militært forbruk og utvikling har oppnådd bred internasjonal oppmerksomhet og blitt spesielt vektlagt i de to spesialsesjonene for nedrustning i FN i 1978 og 1982. Vi minner regjeringen på tidligere vedtatte forpliktelser: ”Regjeringer og organisasjoner oppfordres til å utarbeide undervisningsopplegg om nedrustnings-spørsmål og fredsstudier på alle nivåer”. Dette punktet i FN-dokumentet har Norge selv anbefalt. Vår organisasjon som har konsultativ status ved flere av FN's særorganisasjoner, forsøker etter beste evne å følge opp disse intensjonene som også er i tråd med IKFF tradisjoner helt fra stiftelsen i 1915. Men hvis vi skal lykkes med å komme videre med vårt bidrag til freds- og nedrustningsarbeidet, må dette oppvurderes av våre egne myndigheter. Det gjelder ressurser til fredsarbeid som både viktig kultur- og samfunnsarbeid. I forhold til oppfølging av SR 1325 Kvinner, fred og sikkerhet og militært forbruk ber vi regjeringen ta stilling til følgende spørsmål:

Er det opprettet mekanismer til å overvåke og kartlegge forbruk for å øke kvinners deltakelse i operative feltarbeid som militære observatører, sivilt politi samt personell med kompetanse innenfor menneskerettigheter og humanitær rett?

Hvor mye av det militære forbruket er brukt til å implementere kjønns-perspektivet i fredsbevarende operasjoner og feltarbeid?

Hvilke indikatorer er på plass i kost/nytte analyser i forhold til en økning eller reduksjon av det militære forbruket i fredsoperasjoner/feltarbeid?

Hvor mye av det militære ressurser er brukt til opplæring i spørsmål som angår kvinner og likestilling ?

Hvor mye ressurser er satt av til å støtte prosesser for å forhindre kjønnsbasert vold i konfliktområder?

Hvor mye av det militære forbruket er satt av til *sikkerhetssektorreform* og ”DDR-prosesser” (disarmament, demobilisation and reintegration)? Finnes det en detaljert oversikt over hvilke program som i dag får økonomiske ressurser?

Militariseringen av rommet og rakettskjold

Verdens største militære forsknings- og utviklingsprogram i dag angår utviklingen av det amerikanske rakettskjoldet. Dette våpensystemet er unødvendig og virker drivende på den globale opprustningen. Denne satsingen vil kreve enorme ressurser og vil gi uopprettelige skader og omfattende forurensning. I et menneskelig sikkerhetsperspektiv vil dette ha store konsekvenser. Vi ber Regjeringen om å bidra til å stoppe våpenkappløpet i verdensrommet og gå imot rakettskjold-politikken til USA/NATO.
Atomvåpen

Vi henstiller til at regjeringen øker sitt internasjonale engasjement for et totalforbud mot atomvåpen. Det er i denne sammenheng av stor betydning å få avvirket de amerikanske atomvåpenlagrene i seks land i Europa, samt avvikling av ”First strike-policy”. De landene som i dag har store arsener av atomvåpen og er i

ferd med å modernisere dem, må starte en avvikling selv. Det er ikke mulig å få andre land som føler seg truet av atomvåpen til å avstå fra å skaffe seg dem når atom-maktene selv ikke bidrar med nedrustning.

Klaseammunisjon og kvinners situasjon

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet IKFF og vår moderorganisasjon WILPF har fulgt arbeidet for en internasjonal konvensjon mot klaseammunisjon fra starten. WILPF var en av de internasjonale NGO-ene som undertegnet manifestet fra Oslo-konferansen i september 2007. IKFFs landsmøte 20.april 2008 vil oppfordre Regjeringen til å bruke et kjønnsperspektiv i sitt internasjonale engasjement om forbud mot klaseammunisjon. I den forbindelse ønsker vi å fremme følgende forslag: (rekkefølgen er ingen prioritering):

- Mer forskning på effekter av klaseammunisjon i forhold til kjønn
- Innsamling av kjønns- og aldersspesifikke data og statistikk om hvordan alle innbyggere påvirkes i lokalsamfunn som rammes av klaseammunisjon
- Lik tilgang til og muligheter for kvinner til å delta i planlegging og rydding av klaseammunisjon
- Større oppmerksomhet på kvinners spesielle problemer i berørte lokalsamfunn: bl.a. dårlig tilgang til helsetjenester og til informasjon om risikovurderinger, sosial utestenging og psykiske belastninger, skilsmisser og familiesplittelser
- Ansvar for ofrenes familie og slektninger, men få muligheter til inntektsgivende arbeid med risiko for å bli enda fattigere enn før
- Inkludering et kjønnsperspektiv og prioritering av deltakelse av begge kjønn i politikk og programmer for avskaffelse av klaseammunisjon.

Disse kravene er forankret i FN's Sikkerhetsråds resolusjon 1325 (2000) Kvinner, fred, sikkerhet som alle stater er forpliktet av, og som den norske regjering har gitt høy prioritet. I tråd med dette ber vi om at forordet til den nye konvensjonen får en eksplisitt henvisning til SR 1325, i tillegg til henvisningen til FN-konvensjonen om funksjonshemmede som allerede står i teksten. Konvensjonens definisjon av "klaseammunisjons-ofre" må inkludere både direkte og indirekte ofre, dvs både de som skades selv, deres familier og det

lokalsamfunnet de bor i. Med en utvidet definisjon blir det lettere å legge opp programmer som fanger opp kvinner som ofte ellers usynliggjøres.

Vi ser nå med forventning fram til en positiv avslutning av arbeidet med en sterk og klar konvensjonstekst som forbyr klaseammunisjon, og støtter oppryddings- og gjenreisingsarbeidet i alle samfunn som er rammet av disse våpentypene. (Oversendt Utenriksdepartementet 28.4.2008)

Bilder fra landsmøte i Stavanger 19 – 20. April 2008

IKFFs landsstyre 2008-2009.

Leder:	Dagmar Karin Sørbøe	Oslo/Akershus	2007- 2009
Nestleder:	Marit Sørvald	Oslo/Akershus	2008- 2010
Styremedlemmer:	Berit Oldeide	Rogaland	2007- 2009
	Eli Hammer Eide	Hedmark/Oppland	2008- 2010
	Marthe Helgesen	Oslo/Akershus	2008- 2010
	Ingegerd L'Orange	Oslo/Akershus	2008- 2010
	Ursula Gelis	Oslo/Akershus	2008- 2009
Varamedlemmer:	Elin Christiansen	Oslo/ Akershus	2008- 2009
	Bhanu Natarajan	Bergen	2008- 2009
	Kari Foldøy	Rogaland	2008- 2009
	Hermien Prestbakmo	Nord-Norge	2008- 2009
	Margrethe Tingstad	Hedmark/Oppland	2008- 2009
	Eva Fidjestøl	Oslo/Akershus	2008- 2009
Revisor:	Gry Hovland		
Fred og frihet:	Lillian Angelo – ansvarlig redaktør		
Valgkomite:	Edel Havin Beukes, Gro Eriksen, Karin Aanes		

Internasjonale styremedlemmer (IB)

Fast:	Lillian Angelo	2008-2010
1.vara:	Dagmar Karin Sørbøe	2007-2009 (i egenskap av leder for IKFF)
2.vara:	Edel Havin Beukes	2007-2010

Valgkomiteen viste også til IKFFs vedtekter § 5: "Landsforbundet ledes av et landsstyre på 7 medlemmer og inntil 7 varamedlemmer, og av lederne for lokalavdelingene". Ledere av Bergen, Hedmark/Oppland, Sandnes og Stavanger IKFF er derfor automatisk medlem av landsstyret selv om de ikke er valgt på landsmøtet.

Seier i kampen mot klasevåpen

Like før *fred og frihet* går i trykken får vi den gledelige meldingen om at forhandlingene i Dublin om klasevåpen går inn for et internasjonalt forbud. Delegasjoner fra 109 land ble onsdag den 28. mai enige om en avtale som slår fast et internasjonalt forbud mot klasevåpen. Stormakter som USA, Russland og Kina har ikke deltatt og vil ikke slutte seg til avtalen. Avtalen skal undertegnes i Oslo i desember. Forbudet omfatter konvensjonell ammunisjon som skyter ut og sprer eksplosive deler som hver for seg veier mindre enn 20 kilo. Likedan forplikter land som undertegner avtalen seg bl.a til :

- at lagre skal destrueres så fort som mulig og ikke senere enn 10 år
- bidra til opprydding av udetonerte sprenglegemer under eget ansvarsområde eller kontroll, så raskt som mulig og ikke senere enn 10 år.
- Kartlegge risiko og identifisere udetonerte sprenglegemer
- utarbeide en handlingsplan for merking og beskyttelse av sivilbefolkningen i berørte områder
- til å følge opp ofre for klasevåpen,
- alder og kjønns sensitiv assistanse, inkludert medisinsk hjelp, rehabilitering og psykologisk støtte

For de stater som ikke har undertegnet avtalen, åpnes det for operasjonelt samarbeid med land som bruker slike våpen, men at avtalestatene selv ikke skal bruke slike våpen. Men det åpner for at bl.a USA kan lagre slike våpen hos sine Nato - allierte.

Konferansen "Oslo Conference on Cluster Munitions" som ble avholdt i Oslo 22. – 23 februar 2007 var et viktig skritt i et internasjonalt samarbeid som nå har ført til internasjonalt forbud mot klaseammunisjon. Det har vært et samarbeid mellom regjeringer, det sivile samfunn, frivillige organisasjoner og mineofferorganisasjonen.

Krig og militarisme er hindre for en bærekraftig utvikling

Markering av 8. Mars 2008 i Genève

Av Lillian Angelo

Siden 1984 har WILPF i samarbeid med andre NGOer arrangert internasjonale seminarer om nedrustning, fred og sikkerhet i sitt arbeid og markering av kvinnedagen 8. mars. Årets seminar som ble holdt 5-6 mars i Geneve samlet over 100 kvinner fra 40 land og var viet den økende militariseringen globalt, nedrustningsspørsmål og avtaler, samt oppfølging av sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (SR1325). Vi markerte også at det nå har gått 30 år siden den første spesialsesjonen for nedrustning fra FNs generalforsamling, samt markering av den 40 år gamle ikke-spredningsavtalen - The nuclear Non-Proliferation Treaty. (NPT). Viktige avtaler som vi må samles om og jobbe videre med, hver for oss i forhold til egne myndigheter, og sammen i regionale og internasjonale fora. Undertegnede deltok på årets seminar med Edel Havin Beukes og Margrethe Tingstad. Seminaret fikk økonomisk støtte av regjeringene i Australia, Nederland og Norge.

Årets seminar tok opp de globale trusler mot menneskelig sikkerhet og bærekraftig utvikling forårsaket av krig, militært forbruk og våpenproduksjon og profitt. Deltakerne var opptatt av at økt fokus må rettes mot alternative bruk av ressurser og at planer for nedrustning må styrkes slik FNs medlemsland engang forpliktet seg til gjennom artikkel 26 i FN charteret. Fokus må rettes mot de menneskelige trusler som miljøødeleggelser, fattigdom, sykdommer som HIV/AIDS, på internasjonal kriminalitet og menneskehandel. Deltakere diskuterte også hvordan oppfatninger og forventninger om kjønn er styrende for hvordan krig, kvinner og fred blir vurdert og får sin utforming. Det ble satt av tid til både gruppediskusjoner og lobbyarbeid.

Den første seminardagen diskuterte vi SR 1325 som redskap for konfliktforebygging. Panel-deltagerne var Felicity Hill, visepresident i WILPF, Bineta Diop

fra "Femme Africa Solidaritaire", Cora Weiss leder for "Hague Appeal for Peace", Patricia Lewis fra "UN Institute for Disarmament Research" (UNIDIR), og Margret Verwijk nestleder i avdelingen for kvinne-spørsmål i "Health, Gender and Civil Society Departement i Nederland". Etter lunch tok man opp temaer om kvinner, våpen og nedrustning. Catalina Perdomo fra det svenske fredsfnorskningsinstituttet (SIPRI) snakket om militært forbruk, Rebecca Johnson fra Acronym Institute tok opp atomvåpensituasjonen, Rebecca Peters fra den internasjonale kampanjen om håndvåpen (IANSAs) snakket om håndvåpen, Tamar Gabelnick fra den internasjonale landminekoalisjonen (ICBL) om landminer og klaseammunisjon og tilsist tok Kathleen Sullivan fra den internasjonale kampanjen (IDEA) opp nedrustningsundervisning. Den andre dagen var viet lobbyarbeid og det viktige seminaret som ble holdt i selve FN-

bygningen og uttalelsen som skulle leses opp påfølgende tirsdag i Nedrustningsforhandlingene.

En skremmende militarisering globalt

Både WILPF og andre NGOer og institusjoner er bekymret for den økende opprustningen som i dag finner sted globalt. Samlet beløper verdens militære utgifter seg til 1200 mrd USD årlig og dette tallet vokser med ca 3,5 % årlig. USA står for alene omtrent halvparten av det globale militære forbruket, mens Kina, Storbritannia, Frankrike og Japan står for ca 4-5 % hver. Spesielt siden 11. september 2001 har det militære forbruket globalt skutt i været, og det er særlig Kina, Russland og India ved siden av USA som har økt sine militære budsjetter kraftig. I de to siste årene har Kinas forsvarsbudsjett vokst med 18 % per år. En ekstrem opprustning finner sted også i Russland. Mellom 2003 og 2007 økte russerne sine militære budsjetter med 41%, samtidig som landets innkjøp av militært materiell økte med 81%. India gjennomgår også en enorm opprustning. Deres forsvarsbudsjett for 2008 økes til 26,4 mrd USD, som tilsvarer en vekst på 10,2 % fra 2007. Likedan bruker vi i dag 85 ganger mer på militær forskning og utvikling enn på tilsvarende forskning på og utvikling av fornybare energikilder (data kilder er hentet fra SIPRI).

Deltakerne markerte at vi trenger et paradigmeskifte i ressursfordelingen for å møte de virkelige sikkerhetstruslene mennesker opplever i form av miljøødeleggelser, fattigdom og livstruende sykdommer, internasjonal kriminalitet og menneskehandel, og å komme bort fra enorme militærbudsjetter og våpenproduksjonen. Og i et menneskelig sikkerhetsperspektiv må vi også synliggjøre at våpen utgjør en trussel og gir ingen trygghet for mennesker i krig og konflikt. Landminer, klaseammunisjon, håndvåpen o.l utgjør en stadig større risiko

for død og lemlestelse og spesielt blir kvinner og barn hardt rammet.

Vår organisasjon, WILPF, er nå spesielt interessert i å få i gang en internasjonal kampanje for nedrustning og igjen sette fokus på tidligere FN forpliktelser om nedrustning. Viktig her er bl.a å synliggjøre de ulike lands budsjetter til militært forbruk. Ressurser som kunne vært brukt på menneskelig sikkerhet og bærekraftig utvikling.

Kjønnsroller og kvinners ansvar

Deltakerne var opptatt av kvinners rolle og ansvar nedfelt i SR 1325, i konfliktforebyggende deltakelse og nedrustning/avvæpning, i sikkerhetsbeslutninger på alle nivåer. Selv om det er gjort mange framskritt her, og resolusjonen så absolutt har vært et viktig verktøy for kvinner i konfliktområder, må dette arbeidet utvikles videre. Men vi trenger analyser og forskning på forholdet maskulinitet og krig like mye som vi trenger analyser på forholdet mellom kvinner og fred. Det er en kjensgjerning at i enhver hær utgjør menn 90 % av soldatene, i flyktningleirer utgjør kvinnene 80%. Likedan er kvinner knyttet til fredsarbeid. Hvorfor er det slik? Her kan analyser i forhold til kjønnsroller hjelpe oss til å forstå dette. Det ble også påpekt at gode menneskelige kvaliteter som styrke og ære tildeles menn som omgjøres til verktøy for vold og dominans. Gode menneskelige kvaliteter som ømhet og omsorg omgjøres til verktøy for svakhet og merkes av underkastelse. Vi trenger alle disse kvaliteter for fullt ut å utgjøre menneskeheten og dersom vi ønsker sikkerhet for alle trenger vi både menn og kvinner for å bygge felles fremtid. Hvert år blir det laget en rapport og uttalelser fra seminaret. Rapporten og informasjon om seminaret finner du på WILPFs nettside:

<http://www.wilpf.int.ch/events/2008IWD/index.html>

IKFF

INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET

Norsk seksjon av

WILPF

WOMEN'S INTERNATIONAL LEAGUE FOR PEACE AND FREEDOM

Postadresse
Boks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo

Kontoradresse
Storgt. 11, 5. et.
N-0155 Oslo

Telefon
+47 2301 0340
+47 2301 0300

Telefax
+47 2301 0301 ikff

Bankkonto
0531.50.27057

ikff@ikff.no

www.ikff.no

Landsleder 2007-09:
Dagmar Karin Sørbøe
d-soerb@online.no
9523.0223

IKFF er tilsluttet:
FN-sambandet
Norges Fredsråd
ForUM
FOKUS
Norway Social Forum
ICBUW

WILPF

Genève:
info@wilpf.ch
New York:
wilpfun@igc.org

www.wilpf.int.ch
www.peacewomen.org
www.reachingcriticalwill.org

28. mars 08

Statsråd Anniken Huitfeldt
Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 dep
0030 Oslo

Først vil vi – litt på etterskudd - gratulere deg og ønske deg lykke til i den nye stillingen som Barne- og likestillingsminister. Dessuten vil vi nettopp i dag takke deg for å ha bidratt til at Regjeringen ikke fremmer forslag om kvinnelig militær verneplikt i proposisjon nr 48 (2007-08), med den gode tittelen "Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier".

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) har gjennom hele etterkrigstiden deltatt i – og delvis drevet fram - debatten om kvinner og verneplikt. Vi avholdt et seminar i 2007 i samarbeid med Norsk Kvinnesaksforening hvor vi også hadde med representanter fra politisk ledelse i Forsvarsdepartementet og kvinner i Forsvaret. Vi vedlegger heftet fra seminaret som ble publisert i etterkant av debattmøtet, og et jubileumsnummer av vårt tidsskrift *fred og frihet* som er kommet ut i 70 år.

IKFF har engasjert seg i debatten fordi vi synes verneplikt for kvinner i Norge verken er god likestillings- eller god fredspolitik. IKFF vil heller sette fokus på hvordan fredsnaasjonen Norge kan fremme fredsarbeid og fredskultur. Kvinners rolle i krig og væpnet konflikt er et viktig tema, også som oppfølging av FNs Resolusjon 1325 "Kvinner, fred og sikkerhet" og den norske handlingsplanen knyttet til denne. Der var også ditt departement med som medansvarlig for gjennomføringen.

Vi ser frem til et samarbeid hvor vi kan få til en bred diskusjon om hvordan kvinners deltakelse i fredsarbeidet kan styrkes og takker igjen for at Regjeringen ikke innfører verneplikt for kvinner i Norge.

Med vennlig hilsen

Dagmar Karin Sørbøe (sign)
(landsleder)

Mari Holmboe Ruge
(kontoransvarlig)

Internasjonal Kvinneliga for Fred og Frihet

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet
Pb. 8810 Youngstorget
0028 OSLO

Deres ref

Vår ref
200801413-/SSAS

Dato
18.04.2008

Kvinner og verneplikt

Jeg vil få takke for brev med hilsen og lykkeønsker. Jeg vil også få takke for tidsskriftet "Fred og frihet" og publikasjonen "Kvinner, likestilling og militarisering".

Dere sier i brevet at "IKFF har engasjert seg i debatten fordi vi synes verneplikt for kvinner i Norge verken er god likestillings- eller god fredspolitik". Regjeringen har kommet til at tiden ennå ikke er moden for å ta stilling til spørsmålet om kjønnsnøytral verneplikt. Men som det også fremgår av St.prp. nr. 48 (2007-2008) Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier, vil spørsmålet om kvinnelig verneplikt senere vurderes i lys av erfaringene med pliktig sesjon for kvinner. Vi vil derfor komme tilbake til dette spørsmålet. Da vil vi også ha et bedre grunnlag for å diskutere dette. Men siden Forsvaret har en sentral rolle i Norges fredsarbeid, er det likevel spørsmål om ikke en debatt om kvinners rolle innenfor Forsvaret, inklusive spørsmålet om verneplikt for kvinner, også hører hjemme i debatten om Norges rolle som fredsnasjon. Ifølge St. prp. Nr. 48 er det de fremtidige krav til oppgaveløsning som ligger til grunn for Forsvarets innsats og ønske om å rekruttere flere kvinner. Jeg ser dette målet som positivt både i likestillingssammenheng og i forhold til Forsvarets fredsbevarende rolle.

Lykke til med fredsarbeidet!

Med hilsen

Anniken Huitfeldt

Berit Ås 80 år

Av Ellen Elster

*Berit Ås fyllte 80 år 10. april i år. Hun er godt kjent av mange av leserne av dette bladet og i IKFF som aktiv bidragsyter. Nå blir hun hedret i aviser, magasiner, TV og ikke minst med to bøker som nylig er gitt ut: *Ild fra Asker* av Ebba Haslund og *Förbannad är jag* ganske ofte av Ami Lönnroth. Hun blir hedret, endelig. Berit får nå en samfunnsmessig plass, kvinnen som har reist viktige samfunnsproblemer lenge før sin tid.*

Berit har erfart å bli hun avfeid, ikke hørt på, ikke tatt på alvor. Hun skapte uro når hun pekte på forhold som mange mente var uinteressant. Berit brukte sine teoretiske kunnskaper som sosialpsykolog for å finne ut hva som skjedde. På den måten utviklet hun de berømte hersketeknikkene og motstrategiene.

Livslangt engasjement for de svake

Det skulle være unødvendig å gjengi alle Berits meritter. Mye er kommet fram i alle de media bursdagsbarnet har vært omtalt. De som ønsker å bli godt kjent med Berit, kan lese de to bøkene som omtales her. Det er en rød tråd som går igjen i Berits liv, hensynet til de svakeste i samfunnet, barn, kvinner, mennesker i samfunn som blir utbyttet av den rike verden, og ikke minst kvinner og barn i disse samfunnene. Nært knyttet til denne problematikken er krig/fred. ”Den fredsaktivitet som jeg møtte i 30-årsalderen har präglat mig. Fredsfrågan har varit den viktigaste vad jag än har drivit för frågor – den har starka kopplingar til både kvinno- och miljökampen”, forteller Berit til Lönnroth (side 154).

Både Haslund og Lönnroth tar for seg Berits utrettelige stahet og pågåenhet. Hun kan nok la seg bli nedtrykt over situasjonen i verden og i lokalsamfunnet. Men det gir også inspirasjon. For akkurat handlingsslammet kan ikke Berit beskyldes å være. Berit har tatt initiativ til mang en kampanje og aksjoner. Jeg husker godt da hun ringte

og lurte på om jeg ikke ville være med å undertegne oppropet fra Kvinner for fred.

EBBA HASLUND
Ild fra Asker
Et portrett av Berit Ås

Ebba Haslund: *Ild fra Asker*. Et portrett av Berit Ås. 150 sider. PAX Forlag 2008.

Jeg visste godt at det innebar mye mer enn å skrive under på oppropet. Katarina Mazetti skriver i forordet til Lönnroths bok at Berits talent var gjennom sitt karismatiske vesen å knytte folk til seg og siden delegere. Hun skriver ”... men jag kände plötseligt som mitt ansvar att driva det” (side 7). Lönnroth føyer til at det er ”fantastiskt vad Berit kan få folk till” (side 189).

Kvinnelkultur historie?

En blir ikke uberørt etter møter med Berit. De to bøkene beretter om fascinasjon og smittende engasjement. Hun har fått mange

med seg som har stått på. Jeg har også møtt menn som er blitt berørt med negativt fortegn. Berit var tidlig ute med å se kvinnenes situasjonen i en tid hvor kvinner helst skulle være hjemme. Ikke rart at en del menn følte seg truet. Det Berit gjorde, var å synliggjøre en kultur, en annen verden enn den kjente og aksepterte verdenen som ble tatt for gitt. Begge forfatterne har stoppet opp ved Berits utvikling av en teori om kvinnekultur. Teorien gir interessante perspektiv på hvordan kvinner og menn ser og forstår verden forskjellig. Problemet er at kvinners verden er usynliggjort.

I vinter har vi hatt en debatt om verneplikt for kvinner. Det går et tydelig skille mellom den yngre og eldre generasjonen, hvor den yngre er opptatt av en mer automatisk likestilling, mens den eldre peker på likestilling ut fra kulturperspektiv. Hvor aktuelt ville ikke Berits teori om kvinnekultur ha vært i denne debatten? Eller er den utgått på dato? Berit sier selv til Lönnroth at hun nok kan ha oversett klasseperspektivet her. Mulig det, men uaktuell er den neppe.

Berits teori går i korthet ut på at det finnes en usynlig kvinnekultur som forener kvinner over nasjonale grenser og som er spesifikt forskjellig fra den dominerende mannskulturen. Normer og verdier formidles fra kvinnegenerasjon til kvinnegenerasjon. Det innebærer blant annet at kvinner opplever og ser på verden annerledes enn menn og handler derfor på andre måter, og at omverdenen vurderer kvinner og menn forskjellig. Oppgaven var å tydeliggjøre kvinnekulturen, men som Berit sier, vi tapte dette av syne etter hvert. Kanskje er det derfor det har gått som det har gått med synet på kvinner og verneplikt i dag, og at generasjonsskiftet er så skarpt? – Altså et brudd på formidlingen mellom generasjonene. Berit er opptatt av krigens og våpnenes grusomme konsekvenser. Sett i lys av teorien om kvinnekultur blir

konsekvensene av krig annerledes for kvinner enn for menn, samtidig som kvinner handler annerledes, sier Berit. Det handler primært om de ulike rollene som menn og kvinner tildeles i krig. Dermed disponeres rollene på ulike måter, som å tenke, oppleve og handle i krigen. Hvis kvinner tildeles like roller som menn, som for eksempel gjennom verneplikt, er det ikke da en fare for at de også vil kunne tenke, oppleve og handle på samme måte som menn i en krig?

To bøker om Berit Ås på en gang

Haslund og Lönnroth har ulike tilnærminger i sine bøker om Berit. Haslund er skjønnlitterær forfatter og Lönnroth er journalist. Den ene bidrar med gode fortellinger og den andre med gode samtaler. Det er ikke til å unngå at de samme historiene går igjen.

Ami Lönnroth: *Förbannad är jag ganska ofta*. Samtal med Berit Ås. 232 sider. Ordfront i samarbeid med Kvinnor för fred 2008.

Lönnroth er mer reflekterende ut fra formen hun har valgt. Hun tar utgangspunkt i forskeren Berit. I samtalen får hun fram et helhetlig bilde av Berits engasjement og initiativ til kampanjer og aksjoner som Berit har satt sitt navn på. Lönnroth reflekterer sammen med Berit om hendinger og hva som ligger bak. Av og til presser hun Berit til å utdype temaer, for eksempel utviklingen av kvinnekulturteorien. Dermed får hun fram nyansene i Berits måte å se verden på.

Haslund er en god forteller. Jeg finner allikevel boka nokså anekdotisk. Flere av de politiske hendingene virker overflatisk gjengitt. Haslund forsøker å få med seg alt i Berits liv, i motsetning til Lönnroth som har valgt ut noen sentrale hendinger. Haslund peker på Berits kvinneengasjement som grunnleggende og viktigheten av å ha et kvinneperspektiv i ulike situasjoner (ikke et kjønnsperspektiv – et forhold hun forklarer hos Lönnroth). Selv om Haslund skriver om det meste, savner jeg noe om de daglige dilemmaene som mange kvinner står i, det å være mor (Berit var mor til fire barn), hustru, yrkesaktiv, aksjonist og mye reising. Det kan ikke alltid ha vært like enkelt, selv for Berit.

Begge forfatterne har hatt et langt vennskap med Berit. Det vil si de skriver en bok om en person de er glade i og beundrer. Kan det da bli bøker som viser Berit på godt og vondt? Jeg synes ikke det gjør noe. Men så er også jeg en beundrer av Berit. Det er mer naturlig at andre får skrive sine historier om Berit. Haslund

viser til at det er nok av dem som fant Berit uregjerlig.

Personlig synes jeg at boka til Lönnroth er den mest interessante av de to. Gjennom samtalene med Berit, får hun fram det personlige og som inkluderer fagmannesket og politisk handlende Berit. Både personlige og forskningsmessige erfaringer koples til teorier som Berit er opptatt av og hvordan hun bruker dem i den praktiske virkeligheten. Dermed kommer leseren i mer kontakt med den helhetlige Berit, og som delvis forklarer hvorfor hun handler som hun gjør. Er en derimot opptatt av alle (eller nesten alle) Berits meritter gjennom tidene, er Haslunds bok å anbefale.

Nå skal 80-åringen ut på veien med en foredragsturné. Slett ikke verst. IKFF ønsker lykke til og gratulerer med dagen!

Berit Ås nettside:
www.hersketeknikken.no

Nytt fra avdelingene

Av Sidsel Andersen

Sandnes avdeling av IKFF holdt 7 medlemsmøter i 2007. Det er en aktiv avdeling med 26 betalende medlemmer og mange virksomheter. Spesielt har avdelingen arbeidet med innvandrersaker. I mars og juni arrangerte de åpne, godt besøkte møter med fokus på samarbeidet med Dale asylmottak. Det er opprettet et fellesskap mellom innvandrere og IKFF på tvers av kultur og religion til glede og nytte for begge parter. I lokalmiljøet finnes det flere organisasjoner (Flyktningekontoret, Helselaget og Nasjonalforeningen for folkehelsen m.fl.) som arbeider sammen med IKFF for integrasjon av innvandrere med hovedvekt på barn og kvinner.

Samarbeid med Stavanger avdeling omfattet feiringen av IKFF Rogalands 60 år. Det årlige loppemarkedet og Rogaland Fredsfond er årvisse samarbeidsprosjekter. Enkeltmedlemmer står også på for fredsarbeidet. Johanne Skog Gripsrud var medarbeider i *fred og frihet* 70-års jubileumsnummer, foruten at hun og flere andre har hatt leserbrev i *Sandnesposten* og *Stavanger Aftenblad* i løpet av året.

Ingrid Eide blir 75 år 12. juli 2008.

Av Mari Holmboe Ruge

Ingrids fredsengasjement har vært med helt fra ungdomstiden. I IKFF har hun påtatt seg mange ulike oppgaver: Internasjonalt som observatør ved FNs generalforsamling i slutten av 50-årene, medlem av WILPFs Midt-Østenkomite i 60-årene, her hjemme landsleder, forfatter av innsiktsfulle artikler i IKFFs medlemsblad, innleder på debatt- og landsmøter, men også med mindre synlige oppgaver som valgkomitéarbeid, organisering av gruppearbeid, og formulering av uttalelser.

Engasjementet i IKFF delte hun med sin mor Ragnhild, en nærmest legendarisk skikkelse i IKFFs historie. I sin minnetale over Ragnhild sa Ingrid det slik: *" i IKFF fikk hun bruk for alt hun kunne – og hun hentet ny kunnskap. ... Mors og mitt fellesskap fikk nye dimensjoner. "*

I tillegg til IKFF er det Nei til atomvåpen som har fått glede og ny styrke av Ingrids fredsengasjement. Som styreleder de 4 siste årene har hun skrevet artikler i NTAs avis, holdt foredrag, reist i store deler av landet og deltatt som NGO-representant i FN og andre internasjonale arenaer.

Ingrids yrkesarbeid har også vært konsentrert om fred og internasjonalt samarbeid. Hun var med på å starte Institutt for fredsforskning (senere PRIO) i 1959. Miljøet på PRIO var helt fra starten internasjonalt, med seminarer og konferanser ute, og studenter og stipendiater som kom for å bli med på oppbyggingen av et nytt forskningsfelt. Mange kom fra vanskelige politiske kår i hjemlandet, og fant en ny trygghet i den venne- og familiekretsen Ingrid åpnet for dem.

Fra 1968 til hun ble en særdeles aktiv pensjonist var hun universitetslærer i

sosiologi. Svært mange av hennes studenter takker henne for den innsikt og retning hun ga dem videre med på ferden.

I 1987 ble Ingrid direktør i FNs utviklingsprogram UNDP, med spesielt ansvar for kvinner og utvikling. Det ble prosjektbesøk og nærkontakt med kvinners kår over hele verden. Disse erfaringene tok hun med tilbake til direktørgruppen i UNDPs kontorer ved FN-bygget i New York. Senere ble UNESCO hennes hovedarena, som styremedlem på vegne av de nordiske regjeringer og som pådriver i mange store prosjekter, bl.a. satsingen på "fredskultur". Dette har hun selv skrevet om i *fred og frihets* jubileumsnummer.

Fra slutten av 60-årene har Ingrid vært politisk engasjert i Arbeiderpartiet. Oppgavene og vervene har vært mange, tematisk konsentrert om kvinnepolitikk, utdannings- og forskningspolitikk og internasjonale spørsmål. I det siste er hun igjen blitt aktiv politiker som medlem av Oslo bystyre, der hun nå engasjerer seg i byutviklingssaker.

I september kommer det ut en bok med et bredt utvalg av Ingrid Eides taler, innlegg og artikler gjennom et langt liv. Hvis DU vil stå på gratulasjonslisten, så send beskjed til IKFFs kontor senest 20. juni i år. Da får du boken tilsendt for kr. 250.

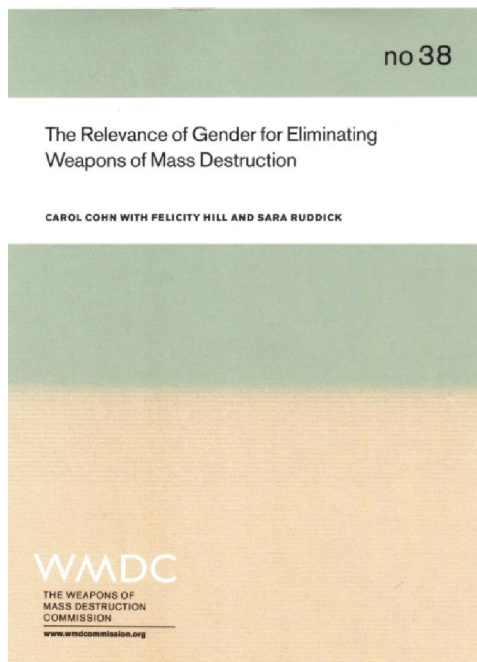
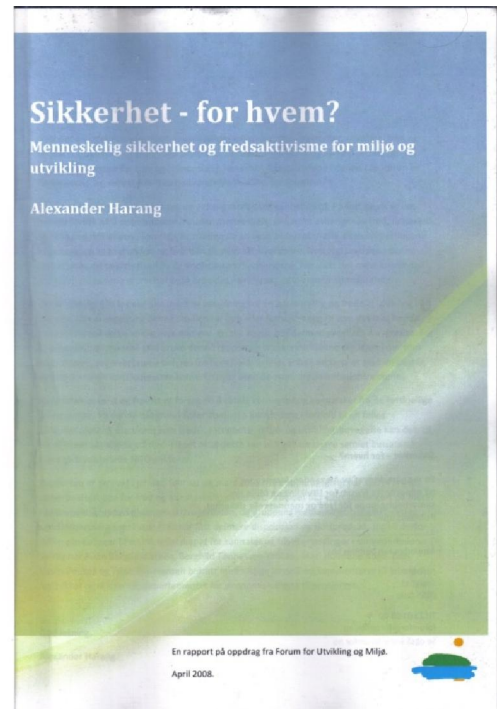
To viktige rapporter

Av Lillian Angelo

Forum for miljø og utvikling ved Alexander Harang har nylig gitt ut rapporten ”*Sikkerhet for hvem? Menneskelig sikkerhet og fredsaktivisme for miljø og utvikling*”.

Rapporten tar for seg de store sammenhengene, og prøver å oppsummere hvordan menneskelig sikkerhet avhenger av fred, miljøvern, utvikling og rettigheter, samt hvordan disse målsettingene er avhengig av hverandre og påvirker hverandre. Rapporten gir innsikt i fire sentrale tematikker. Om det nødvendige forholdet mellom nedrustning og for å oppnå bærekraftig utvikling, om forholdet mellom krig/militarisme og miljøvern, og om hvordan utviklingshjelpen virker fredsbyggende, men også militariseres. Likedan debatter forfatteren hvordan bistanden kan være fredsskapende eller konflikt drivende alt etter hvordan den er innrettet. Rapporten kom i stand som et samarbeidsprosjekt

med bl.a IKFF ved deltakelse av Mari Holmboe Ruge og Edel Havin Beukes. Du kan laste ned rapporten på nettsiden: http://www.forumfor.no/v_bibliotek/477.pdf

The Relevance of Gender for Elimination Weapons of Mass Destruction

I denne rapporten ønsker forfatterne Carol Cohn og Felicity Hill å belyse hvordan ideer og forventninger om kjønn også er bestemmende for den politiske diskurs og praksis i kampen mot masseødeleggelsesvåpen. De setter fokus på den kjensgjerning at kvinner i hovedsak har vært fraværende fra den vitenskapelige og politiske (beslutnings)prosess angående masseødeleggelsesvåpen. Likedan at ideer om kjønn dvs. maskulint og feminine verdier og perspektiver, hva som betraktes som styrke og svakheter, også påvirker eller begrenser de tiltak som iverksettes. Rapporten var gjenstand for diskusjon på et seminar arrangert av PRIO og IKFF 5.mai 2008. Du finner rapporten på nettsiden <http://www.reachingcriticalwill>.

Sofie-prisen 2008 tildeles Biolog Gretchen C. Daily

Av Eli Hammer Eide

Sofie-stiftelsen ble opprettet i 1997 etter et initiativ fra forfatteren Jostein Gaarder og Siri Dannevig. Prisen er en årlig internasjonal miljø- og bærekraftig utviklingspris, som deles ut til en eller flere enkeltpersoner, eventuelt en organisasjon, som på en banebrytende eller særlig oppfinnsom måte har pekt på alternativer til dagens utvikling eller satt slike i verk.

Kilde:

www.sophieprize.org/Norsk/Prisvinnere/2008

”Med en usedvanlig faglig og personlig styrke har hun gitt økosystemtenkningen en ny dybde og bredde”.

Sofie-prisen 2008 tildeles den anerkjente amerikanske biologen Gretchen C. Daily, Stanford University, California. I begrunnelsen for tildelingen understrekes hennes engasjement, formidlingsevne, brede kunnskaper og faglige briljans i debatten om en bærekraftig utvikling og bevaring av biologisk mangfold.”... Hun viser både mot og kraft i kampen mot masseutryddelse av plante- og dyrearter som er enestående i menneskenes historie...”

Videre heter det at hennes forskning er forbilledlig gjennom den evne hun viser ved å omsette grunnleggende forskningsresultater til konkrete anbefalinger og handling. Hennes forskningsarbeider og forfatterskap peker helt konkret på hvordan det er mulig å ta i bruk markedskreftene i kampen mot tap av biologisk mangfold og ødeleggelse av våre økosystemer. Ved å tenke nytt viser hun bl.a. hvordan lokalbefolkning kan belønnes for å ta vare på naturområder, gjennom naturlig sikring av flom og rensing av drikkevann.

Hennes engasjement er globalt, og hun arbeider med mange ulike regioner og problemstillinger og samarbeider bl.a. med jordeiere, økonomer, jurister, forretningsfolk og statlige organer til beste for miljøet.

Den høytidelige utdelingen av Sofie-prisen 2008 vil finne sted i Gamle Logen i Oslo, torsdag 12.juni.

Tibet under ild, - verdens dårlige samvittighet?

Av Reidun Nydal

Selv den høyrøstete propaganda fra verdens folkerikeste nasjon kan neppe sverte øverste leder for Tibets regjering i eksil, Dalai Lama, sitt omdømme. Så under de siste dagers tumulter i Lhasa, hovedstaden i Tibet, har nok kjempen i Beijing fektet i blinde. Påstander om at det er den tibetanske lamaen selv som har oppfordret til voldelige handlinger i Tibet, faller simpelthen på sin egen urimelighet.

Det er 50 år siden Kina hørtok Tibet og i alle disse årene har Dalai Lama utrettelig oppfordret til fredelig motstand. Jeg har selv vært i Dharamsala, sete for den tibetanske eksilregjeringen i Nord India, flere ganger, også i Tibet. Og det folk forteller meg der er at hadde det ikke vært for Dalai Lama, hadde yngre generasjoner reist seg i væpnet motstandkamp. Men respekten for lamaens sterke forankring i den buddhistiske livsfilosofi, hvor alt liv regnes som hellig, har i alle disse årene fått folket til å støtte hans arbeid mot en fredelig løsning på den tragiske okkupasjonen som altså har vart i fem tiår.

Og det er litt av en prestasjon i vår verden der mektige nasjoner så lett velger krigsstien, med all den forakt for menneskeverdet det medfører, framfor å så frø til helhjertet fredstenkning. Flere ganger har jeg intervjuet høytstående lamaer, også Dalai Lama, i Dharamsala, om deres fortid i Tibet, og blitt dypt rørt over at de på tross av lange fengselsopphold og tortur, likevel ikke utviser hat til fienden. Det er som de nesten føler medynk med mennesker som ødelegger seg selv ved å kunne torturere noen. Jeg glemmer for eksempel aldri dr. Tenzin Chodak som hadde sittet 20 år i fengsel i Tibet. Han var 57 år da jeg møtte ham i Dharamsala.

Bildet viser nepalesisk politi som jager tibetanske munkar utenfor den kinesiske ambassaden i Katmandu.

Kilde: www.dagbladet.no/magasinet

Han så da ut som en gammel mann, krokrygget, hadde dårlig hørsel, svak stemme, dype rynker i hele ansiktet. Men han fortsatte yrket sitt som lege innen tibetansk medisin. Dr. Chodrak hadde vært Dalai Lamas livlege og var blitt fengslet kort etter okkupasjonen i 1959. Kineserne ville åpenbart bruke ham til å ødelegge bildet av Dalai Lama. De lovet han friheten om han ville si at "gudekongen" hadde stått i forhold til forskjellige kvinner. Men kineserne kom ingen vei med Chodak. Han ble utsatt for jevnlig tortur, og daglig ble det holdt thamzing- tvungne tilståelser i cellene.

Kina er et av de to mektigste land i verden, og de fleste mediene velger visst å følge med på lasset ved å lefle med kjempens retorikk og verdens politiske ledere er tilbakeholdne med kritikk av de omfattende overgrepene på menneskerettighetene i landet. Og når de hever stemmene kommer de sjelden lengre enn til noen bisetninger. Men nå utover - i forkant av OL-08, kan det kanskje bli en ny tid for å vise Kinas virkelige ansikt, på godt og vondt.

Utdeling av Jane Addams barnebok priser for 2008

Av Ursula Gelis

Vinnerne av Jane Addams barnebokpriser for 2008 ble annonsert den 28.april 2008 av Jane Addams fredsford.

Jane Addams Peace Association, INC.

1. ***Oney Judges flukt*** **Martha Washington's slave finner friheten**, er vinneren i kategorien for yngre barn. Forfatter og illustratør er Emily Arnold McCully. Innholdet: Mrs. Washington sier til Oney at hun ikke vil bli fri etter hennes død. Oney reagerer og flykter. Boka portretterer Oney's tapperhet som ei afrikansk-amerikansk kvinne som ikke aksepterer noen annen 'mistress' enn seg selv.

2. ***Vi er ett*** **Fortellingen om Bayard Rustin**, skrevet av Dane Brimmer. Boka kommer i kategorien av bøker for eldre barn. Hovedpersonen er den afrikansk-amerikanske fredsforkjemper Bayard Rustin. Hun jobber bak scenen fordi han er sannsynligvis homoseksuell og kjent for sine upopulære politiske uttalelser. Han er Martin Luther King's, jr. rådgiver og det var han som organiserte marsjen til Washington i 1963. Denne fredsmarsjen er konteksten som Rustins livshistorie intelligent blir plassert inn i. Beskrivelsen konfronterer rasismen og fremmer fredsbudskapet.

Bok i kategorien for yngre barn:

3. ***Ett tusen spor: Helbredelse av sår fra andre verdenskrig*** av Lita Judge. På sin bestemors loft finner Lita ett tusen gule

foto-mønstre som ble brukt som modeller for forskjellige størrelser. Bestemora sendte sko til tyske fattige familier etter krigen. Det er en historie om medlidenhet.

Tre bøker i kategorien for eldre barn:

4. ***Rickshawjenta*** skrevet av Mitali Perkins, er en nåtidsfortelling fra Bangladesh. Ti år gamle Naimi er flink til å male 'alpanas', tradisjonelle mønstre lagt av Bangladesh- kvinner. Hennes talent, selv om den blir verdsatt av hennes familie, rekker allikevel ikke til for å betale lånet på farens rickshaw slik en sønns bidrag kunne gjort. Hun kler seg derfor ut som en gutt og dermed åpner det seg en helt annen verden.

5. ***Elijah fra Buxton*** av Christopher Paul Curtis er en følsom historisk roman i en ungdommelig ånd. Den elleve år gammel gutten Elijah er meget stolt av at han er det første barn født fri i Buxton, Kanada. Hans slektninger rømte i sin tid fra Detroit og grunnla et nytt hjem i Kanada. Elijah forfølger en tyv som stjeler en slavefamilies oppsparte midler og hans reiser konfronterer ham med slaveriets terror. På en modig måte kjemper han for frihet.

6. ***Birmingham 1963*** skrevet av Carole Boton Weatherford dreier seg om redslene knyttet til kirkebombingen i Birmingham i 1963. Fortellingen blir fortalt av en oppdiktet jente i hennes tiende år.

Jane Addams' barnebokpris har siden 1952 løftet fram bøker publisert i USA i det foregående år. Kriteriet for å bli prisbelønnet er at bøkene handler om tema som engasjerer barn til å beskjeftige seg med fred, rettferdighet, fellesskap i verden og/eller likestilling av kjønn og rase. Bøkene må også holde høy standard litterært og kunstnerisk sett. For mer informasjon: www.janeaddamspeace.org og www.wilpf.int.ch

Bokanmeldelser

Himmelstormeren

en roman om Ellisif Wessel.
Cecilie Enger, Gyldendal 2007, 400 s.
Av Mari Holmboe Ruge

Ellisif Wessel (1866 -1949) var sosialist, fotograf og forfatter. Hennes liv og politiske arbeid ble knyttet til framveksten av det nye industri- og gruvesamfunnet i Kirkenes fra begynnelsen av forrige århundre.

Ellisif Müller var datter av en lege og giftet seg med en lege, Andreas Wessel, som dessuten var hennes fetter. Han ble distriktslege i Sør-Varanger i 1886, og Kirkenes ble deres bosted i resten av livet. Andreas hadde lange dager og slitsomme reiser som lege i et enormt og tynt befolket distrikt. Ellisif fulgte ham på reisene. Hun brukte det kameraet hun fikk i bryllupsgave til å dokumentere dagliglivet for samer, kvener og nordmenn i Øst-Finnmark, som alltid har vært et flerkulturelt område. Så sent som i 1826 ble grenselinjen fastsatt mot Russland og Finland, og reindriftssamene fra begge sider fulgte med flokkene fra fjellvidde til fjordlandskap i takt med årstidene. Etter hvert utvidet hun motivene til å dokumentere den sosial nøden og fattigdommen som var så utbredt i befolkningen, og sendte bilder og artikler til aviser sørpå.

For Ellisif Wessel var det ikke nok å vise fram virkeligheten. Hun ville gjøre noe med den. Inspirert av revolusjonsforsøket i Russland i 1905 engasjerte hun seg aktivt politisk, og var en av drivkreftene bak

etableringen av den berømte fagforeningen Nordens Klippe ved Sydvaranger gruver. Hun sydde og broderte til og med foreningens røde silkefane med slagordet: ”Ned med tronen, alteret og pengeveldet!” Dette intense engasjementet satte henne utenfor ”det gode selskap” i Kirkenes, hun måtte tåle både skjellsord og trusler, og ble satt under rettslig tiltale for å sin ”oppviglervirksomhet”.

Ekteskapet med Andreas holdt livet ut. Han støttet henne i virksomheten, også når han ikke var enig i hennes argumenter. Den største sorgen var alle dødfødsleene – 4 i alt - og det eneste barnet som døde bare 3 år gammel. Ellisif Wessel var ingen fredskvinne. Hun trodde på revolusjon som nødvendig middel for endring av maktforholdene, med våpen om nødvendig. Kompromissløst tok hun opp kampen mot pengemakt og utnyttning av arbeidere og fattigfolk, og hadde lite til overs for sosialdemokrati og borgerlig velferdspolitikk. Dermed ble hun etter hvert isolert også politisk. Men den røde fanen står den dag i dag utstilt i en glassmonter i Nordens Klippes eget hus, som en konkret påminning om et sterkt menneske av ”hel ved”.

Forfatteren Cecilie Enger har valgt romanformen, ikke biografien. Det gir henne mulighet til å trekke inn sidetemaer og beskrive mennesker og situasjoner som betydde mye for Ellisif. Samtidig er formen en begrensning, fordi det er vanskelig for leseren å skille mellom diktning

IKFF

Postboks 8810 Youngstorget
N-0028 Oslo

Tlf. sentralbord: 22010300
Tlf.direkte: 23010340

Landsleder: Dagmar K. Sørbøe
(e-post: d-soerb@online.no)

Besøksadresse:

Storgt.11-5etg 0155 Oslo

Kontonr: 0531 50 27057

E-post: ikff@ikff.no

Fax: 23010301 (IKFF)

Telefontid: Kl.10-13(man-tors)

Kontorans.: Sidsel Andersen

Mari Holmboe Ruge

Representant i WILPFs

hovedstyre:

(kontakt: IKFF-kontoret)

IKFF- avdelinger - grupper - kontakter

Hedmark/Oppland:

Grethe Nielsen,
Nordahlsveien 36 A
2312 Otterstad
Tlf: 62576227, e-post:
grethe.nielsen@tele2.no

Rogaland:

Gro Eriksen
Drengveien 1 4300 Sandes
Tlf: 51662370
e-post: eingro@lyse.net

Troms:

Hermien Stoop Prestbakmo
Trollbakken 2
9321 Moen
Tlf: 77831324
E-post: han-pre@online.no

Hordaland:

Susanne Urban
Torgalmenningen 7
5014 Bergen
Tlf: 55690252, e-post:
susanne@urbanrabbe.no

Kari Foldøy

Rektor Berntsensgt.12 B
4022 Stavanger
Tlf: 51553383
e-post: hannekk@invivo.no

Vestfold:

Björg Berg
Mårvn.7 3124 Tønsberg
Tlf: 33326435
e-post biefred@c2i.net

Oslo og Akershus:

IKFF Pb: 8810 Youngstorget
0028 Oslo
Tlf: 23010340
e-post: ikff@ikff.no

Sør-Trøndelag:

Åse Berg, 7372 Glåmos
Tlf. 72414631
e-post:
aase.berg@miljolab.no

WILPF

I rue de Varembe Cp 28
CH 1211 Geneve
20 Sveits
e-post: inforequest@wilpf.ch

-Bestillingskupong-

Internasjonal Kvinneliga for fred og frihet
Postboks 8810 Youngstorget, 0028 Oslo

Jeg vil bli medlem___ Abonnent på *fred og frihet*___ Abonnement kr.220,-
Normalkontingent kr300,-inkl. bladet / Redusert kontingent kr. 200,- inkl. bladet.

Navn:.....

Adresse/postnr.....

B - post

Returadresse:

IKFF

Pb. 8810 Youngstorget

0028 Oslo

FLAGGENE

Det vaier så mange slags flagg rundt jord
for frihet og rett,
de mette, tilfredse og selvgode ord
som skinner av fett.

De vaier for rettens og frihetens ånd,
for Eidsvold, Bastillen og Washington.

De heises på alle de høieste hus
på storting og slott.
Så kan de bli sett selv av fattige lus,
og det er jo godt!
For ellers så vilde vi neppe ha sett
det spor til vår frihet og rett.

Fra "På gjensyn" 1926
Rudolf Nilsen